

Культура

Истори

Район хасачен культурала ишкес, истори
ыйтавесене халалланы каларым

Культурасар, аваллакхасар малашлах ىук Искусство

Района йөркеленеренде – 65 ىул

«Муркаш районен сырависимде таврапелүсисем»

Кашни халахан историйе – ىұлсерен пүянланса пыракан тәләнмелле айлайлых сұпсы. Қак пүянләх әруран арба күсса пыраты. Хай халахан сұл-йәрне, әйлийәркине, сүмлә та мұхтавдә қынисине чысласа асра тытакан, хисеплекен әсә чынніпек телейлә пултар. Җаңа шута хурса краеведени материалесене упраса хәварас тәллевде Муркаш районе йөркелендеренде 65 ىул сүтнине халалласа Муркаши тәп библиотека «Муркаш районен сырависимде таврапелүсисем» электронлә көнеке пұнса хатарлар. Библиотека вулаканын кәмале тибес-терес тәллевде хайден әсәнчө тәрлә майсем шыраты. Пүрнәс шайе үссе пына май халә кашни күлтеге тене пеке компютер, җаңа та диск әсәнеке кашнинаң үсә курма пултар. Электронлә көнеке ахальлинчен мелләрек. Вәл кивелмest, страницисем әттөлемес. Әна ысыра илме те, әсән жаңесе хұшма та пулать.

Электронлә көнеке икә пысак пайран тәрать: «Сырависим» тата «Таврапелүсисем». Халыпхе унта Муркаш районенчен тухнә 17 ысыра көртнә: Е.В. Владимиров, И.Г. Григорьев, А.П. Данилов т. ыт. т. Нумаях пулма Олег Прокопьеван «Шын синчи сар хөвөл үләп» көнекин презентацияны пулса иртре. Унта пуханна ысынан та, библиотекасене сүрекен вулавысасене та унан

**Э. ДИМИТРИЕВА,
Муркаши тәп
библиотека
инновацилле методика
пайен ертүсі.**

Йыхрав

Елена ОСМАНОВА юрлаты

Мартан 20-мешенче районни Культура қыртәнче Елена Османован «Шупашкарәм, тәван Шупашкарәм» концертке пулать. Программада юрәсән пурте пәннелен тата әсән юррисем. Концерта ытты паллә юрәсем та хүтшанацсә.

Концерт 18 сехет та 30 минутра пүсланаты.

Билет хаке 100 тенеке.

Парнелеп сана

Юратуңам ман, вәран-ха,
Тәләк ўлтәр каярах.
Иәләнма мана ан пар-ха,
Сума кил-ха хәвәртәрах.
Сак көтессе манса кай-ха,
Именсе ан пар.
Хал түмлан та,
Пүстаран та,
Тапранар инде үнде.

Хушса юрламалли:
*Лашин үлпә тикес пулә,
Лар үнде – ыткәнат-пәр,
Лүрнәс тәнчине чаматпәр,
Вәсә үук унта – куран.
Э-кей!
Сәнтәр, Муркаш, Токшик,
Олкаш,
Үй-вәрманә җаврәнатпәр,
Район аслине түтпәр,
Парнелеп әна сана.*

Ан кала асу-аннүне,
Шәв-шава ан ыңханар,
Ан кала иртән-сүрәне,
Айта пәрле пытана.
Ярәнса анатай шур юрә –
Вәсәне чөнет.
Тәнпәтәртәр үрхамаҳе –
Түсейми пире көтет.

Хушса юрламалли

Тахтасамчә, тәксем каңе,
Эпир тұхса кайичен.
Сынсем ләпкән ысыраңа,
Елкәрер күс үсиччен.
Юратуңам сиксе тәчә,
Аллине параты.
Иккән та үнсем үтапчә,
Таврана хөлхем сапаты.

Хушса юрламалли

АВТОРТАН

Сак юрә сәмәхесене үсса памасан хамән ентешемсенден тем пытнанах түйнән мана. Хамән район халәхепе, Турри ертесе пынине үзүләр. Муркаш музейда хамән юбителій ячепе йөркелене үзүвәс әрәшесен выставкин пуханна ынсем үмәнчө эпә «Увезу тебя я в тундре» юрнаға пулласа парас тәнеччә. Мәшәрәм Светлана калаты:

– Эсә җаваш халән күрсисене саҳал мар пәләтән, тундри мән тума кирлә пулчә? – тет.

– Эпир үтти җавашсенден чи сүрсөр енче пүрәнатпәр, – әнлантаратап эпә. (Сәмәх май каласан, хәттән ененер е аң ененер та, республика гидрометцентрә пәлтернинчен пирен патра яланах 10 градуса яхән сиверек тухаты). Җаңа патра яланан пулә җаваш.

Мененлик үявен күрән күләйән пүстарәнчә. Җаңа сәтепе йөркелер. Пыракансем кашнинаң сәмәх тұхса каларәп. Вәсем үзүнчө Муркаш шкуләнчө вәреникенесе хайсән сәввисене вуларәп. Юбияра та өртеп. Үзүвәс әрәшесен үнсем үтларах каласмаллачә пуль та-ха, аңа тундра юрнан көвви әшәрмән каймар. Сәмәх калама тәрәтәп та, өчепе үтепе та ларчә.

Шүхәшлатап: үзүлә Муркаш ен тавраләх темәнле аслы әрәсендөн та хакларах, асамларах, илемләрх. Аппа пулсан мәншән-ха юрнан 180 градус каяла җаварса хамән майлә юрлас мар? Халәт үмәнчө пултарнә таран сәмәхесен пүстарса юрлама пикентем. Мана җәмәлах мар иккене

түйсәләр ларакансем пулашма пүсларәп. Камсем тетерү? Юрә-көвөри чи чаплә әстасем. Каләпәр, «Тәвандын» художество пултаруләх үшкәнен членесем юрәра пирен үзүлә үзүлән ялән ячепе пулсан аванчә терәп. Район администрацияны пүсләх А.Е. Андреева чылай сөнүсем паче. Епле шәпәртәр-ха тата пирен чи чаплә композитор Ю.Н. Жуков?

Юрән иккәнчө күплеме ән Сәнтәрти «Картина» эстрада үшкәнен ертүсі. Зайцев пуләшрәп.

Чүнәм хавассан тәләнене саванаты. Юрә кеске вәхәтра үзүлә үзүләнене пирен чи аслы театрсенен пәрин сцене-ни үнчө янәрама пултарчә.

Художниксем үзүнчө саппа каласе: кураври картина на үзәкакансем патне пырса, мұхтаса қана мар, ятласа хәварсан та саваннамала, тесе. Енчен та куракансем картина на пачах асәрхамасар иртсе кайсан макәрмалли аңа үзүлә...

Феврален 28-мешенче Шупашкарта К.В. Иванов ячепе хисепленекен Җаңа патшалық академи драма театрынчы Муркаш районе 65 үзүләрнине үявларәп. Үявра әңре маңта пыракансене та үзләр. Тәрләрен күравсем иртәп. Юрә-ташасем үзүнчө «Парнелеп сана» юрә валли та выран түпнәнчә. Юрән өнтеш ўлташсем тав түрәп. Сценасем тәрәх үзүсөләр каймасын пулин та, юрлама чөнекенесем пулчә. Үйтүсем та паче.

Юнәләр пурнанан үзәкәннәстүрәп. Җаңа патшалық академи драма театрынчы Муркаш районе 65 үзүләрнине үявларәп. Үявра әңре маңта пыракансене та үзләр. Ваксанә саманта пулчә, хуравне параймар. Хисеплә Меркурий Борисович, тайма пүс сире ән үнде җаврәнса пәнса, итлесе хәвәра майлә хак панашан.

Сиреп «Епле майлаштарса вырәспаран җавашла күсарма пултарта?» үйтүсөн үзине хуравлаты.

Эпә «Увезу тебя я в тундре» юрнан ятне та тәрәс астуман. Җиңменинне «Я тебе его дарю», «Называют север крайним», «Он бескрайний» таңын хәш-пәр сәмәх җаврәншәсендөн кашна үтәвает. Юрнаға вырәспаран җавашла күсараси аспа та пулман. «Парнелеп әна сана» сәмәхесем қана җавашла күсарнан түйнәнчә. Паллах, юрнан шүхәшә пәр – үнсем үзүнчө үтәвает. Вырәспа текст үнчө үзүлә үзүләнчө пүтәләттүләп шүхәшша түйнәнчә. Эпир пүстарна җавашла сәмәхесене вара конкретлә ял ячесем, хамән район ячепе үзүнчөн күрәнчә.

Юрлама тәрәшакансем ял ячесене е әненәр көвө шыраса тұпма пикеншән хирәпү пулмә. Үн пек шүхәш-әмәт хамән та пур. Аңа үзүнчө үтәвает. Юрнаға көвө шыраса та каймасынан та үтәвает.

Петр МАЗУРКИН.

Шүклесенчен хыпарлаш

Көвөн асамлә тәнчинче

Пирен шкулта Җаңа патшалық академи симфони капеллын артистесем пулни халә та асрах. Малтанах вәсем пирен патра ялти шкула күлесе шансах та каймасынан. Хөрөх музыкантпа воказа үшкәннә күлесе сүтнине үтәвает. Концерт пурне та пайтән көнбайырлай.

Концерт пурне та пайтән көнбайырлай. Программада Константин Мосолков дирижер ертесе пычә. Номересем үзүнчө дирижер пире кашни инструмент пирки тәплән каласа аңлантарчә.

Музыка вайл, сәмәхлә е сәмәхесем пулсан та, пурне та шүхәшша яраты. Эпә вара музыка итлене май пите хавхапанаттап, ташлас, юрлас күлесе.

Пирен патра ән пире та пайтән көнбайырлай. Программада Константин Мосолков дирижер ертесе пычә. Номересем үзүнчө дирижер пире кашни инструмент пирки тәплән каласа аңлантарчә.

Галина ГОЛУБЕВА, Москакассинчи Культура үзүсөнчө директоре.

Сән үкерчөре: йөлтәрле чүллесип эстафета әмәртәнене хүтшәннисем.

пире әйланчәс.

Малашлахи пласмасиме Наталья Миронова паллаштарчә. Пәтәм тәнчери хәрәпмасен күнне халалласа Культура үзүнчө әмәртәнене хүтшәннисем та Оксана Юрий Столяровсем тата Оксана Дмитрий Гавриловсем пайларәп. Җаңа пекех хәрәпмасиме тата арсынан үзүнчөнчө үйрәмшарәп та пулчә. Ҳысқан вара пурте шкула столовайәнчө вәри чейле тата килте пәрсепсе күлнә түтлә икерчә.

Сән үкерчөре: йөлтәрле чүллесип эстафета әмәртәнене хүтшәннисем.

Н. БРЯНДИНСКАЯ, Нискасси шукләнчө 8-меш класра вәренекен.